

سوال 3
'بلوچہ شاہ دی کافی سن کے ٹڈا کفرانہ دا'
تساں اس نال لکنا اناق کرے او؟

جواب 1- لغارف

بلوچہ شاہ دی کافی سن کے ٹڈا کفرانہ دا
وحدت سے دربارے اندا وہ بھی ویا تروا
میاں محمد بخش
میاں محمد بخش میں اس شعر لکھے
خدا لے ایہ اکالے کہ بلوچہ شاہ دی شاعری کا پیغام
محبوب حقیقی یعنی اسکا انسانی نال سچی محبت دا ہے۔ جیوں
النسا اپنے دل نوں غیر اللہ کے وچھو توں پاک کر کے
اس وچ رب نوں وسایا لیتے تے نیا افہ اوسی کردا
اے جسدا اس دے رب نے اوس نوں حکم دتا اے۔
ایس یٹی کفر دا اس (النسا) نال دور تک کوئی واسطہ نہیں
ریندا۔

2- شاعر دا لغارف

بلوچہ شاہ نوں پنجابی زبان دے
شاعر دے طور تے پوری دنیا وچ اتی بیٹ حاصل ایہ دینی
فارس وچ مولانا رومی نوں حاصل اے۔ بلوچہ شاہ بے باک
لکھے دے شاعر نہیں بے حق سچ گل نوں بنا دے کسی
گھوڑ دے عوام تک پچھتاؤ وچ یقین کردے نہیں
تے جیخ اگھدے نہیں

مونیہ تک اتی بات نہ ریندی اے

Relate your headings with the as
statement

3- بلوچہ شاہ دی کافی سن

بلوچہ شاہ لکھی اصناف

روح نامی گیتی ہے الیں وچ سب توں مشہور ایناں
دیان کائیاں ہویاں میں کافی عربی زبان دا
لفظ ہے جس دا معنی ہے پھر ایونا۔ قرآن مجید وچ
تھہر جگہ لے لے لفظ آیا ہے

ولفی باللہ حیا و لفی باللہ شہیدا

بے شک اللہ کارماں کافی ہے بے شک اللہ دی شہادت کافی ہے

الیں توں مراد نامی دی الیں صنف ہے جس وچ
کئی موضوع توں ایخ بیان کیتا جاوے کہ سن
وے دی جھکا لہے جاوے۔ الیں وچ ٹیپ
دامر و سٹائل ہوندا ہے جیڑا الیں توں پڑھن ویلے
دور ایجاںدا ہے مثال دیکھو

تیرے عشق نچایا کرے کھیا کھیا
تیرے عشق میں ڈیرا میرے اندر کھیا
بھرے زیر پیالہ میں تاراں آئے پینا
جھبڈے بوڑیں وے طہا نیں تے جس مرگیاں
تیرے عشق نچایا کرے کھیا کھیا

الیں وچ "تیرے عشق نچایا کرے کھیا کھیا" ہے

عشق حقیقی و الصور

بلکہ شاہ دے عطا لوق عشق توں
مراد عشق حقیقی ہے۔ حدوں اللہ لٹائی دی ذات تباری

لوہ دار کز بن جاوے تے غیر باقی کوئی چیز معنی نہیں
رکھدی

حاجی لوگ ملے لوں داندے اسیں تے جانانقت ہزارے
جسے ول یار اتے ول کلب بھلوں بھول کتاباں چارے

5- وحدت الوجود القور

جسوں انسان عشقِ حقیقی روح مبتلا ہو جائزہ اے
تے اسی آفری شکل روح عاشق تے معشوق داوصال
ہو جائزہ اے غیر عاشق اوی گل خدا اے جیڑا اوسن دا
محبوب آھدے اللہ جسوں دل روح و سن جاوے تے غیر
تفریق انسان دا کوئی تعلق نہیں رہندا

راجھا راجھا کردی نی میں آپ کو کھا پھوٹی
سیدو نیں فیروز دھیرور راجھا پیرنہ آپ کو کوئی
راجھا میں روح میں راجھے روح پور خیا ل نہ کوئی
میں نا میں اوہ آپ بے اپنی آپ کرے دل کوئی

Relate your headings and arguments with the wording of the qs
6- پر اللہ کون ہے داری

عشق دی حقیقی لوں حاصل سر اللہ عزوجل اے کہ بندے دا
دل پر طرح پر میرا سلطان بنا پھوے جاپیے اوہ کس
دنیاوی چیز دا لالچ پھوے یا کوئی دنیاوی خواہش، عشق
حقیقی روح مبتلا کھتی کہ اوس لالچ کوئی جا سیت باقی
نہیں رہندی تے انہ ان دابل کمر لوں پاک ہو جائزہ اے

الف اللہ رتا دل مرا
میں لوہے دی خبر نہ کوئی

ب بڑھیاں کچھ کچھ سمیٹ کر
لذت الف دی آتی

7- رب دی مخلوق نال محبت

جیوں رب دی محبت دل و جحوس جانی ار
تہ بندے تون اوس دی مخلوق نال دی پیار ہو جاندا
اے بندہ نک میں جاندا اے، دو جہاں دا خیال رکھدا
اے تے تفر تو توب کر لینا اے

مسجد ڈھارے بندر ڈھارے رھا دے جو کچھ ڈھینا
اے بندے دا دل بندھاوین رب دلاں و جوسا

8- مسلمانان بن بلند کردار اپناون دی سہ

بلھے شاہ دی شاعری و جح مسلمانان تون بڑی
عادات چھوڑے پیا مسلمان بٹون دی سہ دتی گئی اے
ابن ابیہ اچا سکدا اے کہ بلھے شاہ دی شاعری سن
کے تفر تون دوری داسق بلدا اے

نہی نہت کرنا اس استغفار
کیسی توب پچا اے پیا ر
ساوین دیکے بیوں سواٹی
وا دیا دی تون مانی لائی
مسلمانان ابیہ کتھوں آئی
ایہ بڑے کردار

9- عالم با عمل بنن دی یدایت

بلھے شاہ نے مسلمان عالماں لوں عالم دی زوجہ
نوں سچے مطالعہ کرنے دی بت دتی اے۔ تے عالم
بے عمل دی بندیا تھی اے۔ عالم نوں سچے بڑھن نال کنر دا
روز ٹٹ جاندا اے

علموں لبس کرین اوہ یار
الواحق تیرے درگاہ

بڑھ بڑھ لکھ لکھ لاویں ڈھیر
ٹھہر کتا باں چار جو غیر

نردے جانن وچ افر
بچھو راہ کے نرن سار

علموں لبس کرین اوہ یار
الواحق تیرے درگاہ

Short answer. Add more
arguments

10 - مکتی گل

بلاشبہ بلھے شاہ دی شاعری
الناس نوں اللہ کو سچی عہت دادرس بڑھے بجا
الفاظ وچ دیندی اے۔ تہوں اللہ دی عہت دا حصول
الناس دا مقصد بن جاندا اے اوہ اسدی دی خوشنودی
دے حصول لئی اوہن دے سارے حکا کنر اے۔ تے اوہن
دے بدل وچ کفر لئی کوئی جگہ باقی نہیں بچدی۔

Attempt and upload a single qs at a time. Work on the pointed mistakes and then upload the next answer

سوال ۶ بلھے شاہ دی شاعری حقیقت پسندی دی شاعری اے؟

جواب ۱۔ شاعر د القارف

بلھے شاہ دا شمار پنجابی دے بین الاقوامی شہرت یافتہ شاعرین۔ اپنا دی شاعری وچ بے باکی دا عنصر ملدا اے۔ بلھے شاہ ہر گل توں بنا کس روک لوک دے عوام دے سامنے پیش کردے تین ایسے ایسے کیا جا سکدا اے کہ انبار دی شاعری حقیقت پسندی شاعری اے

۲۔ بلھے شاہ دی شاعری وچ حقیقت پسندی

۱۔ عشق حقیقہ د القور

بلھے شاہ دے مطالبات اگر انسان توں رب دی سپائی حل جاوے تے میرا دس توں کہے پور شہ دی لوٹیں رندی

الف اللہ عادل میرا
میں توں ب دی فرخنگائی
بے پڑھیاں کجھ سمجھ اوکے
لذت الفردی آئی

ب۔ ذات ہات دی لقی

شاہ سائت قاری فات

دے راہیں سن . بلو شاہ نے سید زاد ابھوں دے باوجود
ایناں دے پتھرتے بیت کہی جس دی وجہ توں
ایناں دا خاندان وی ایناں دے خلاف ہو گیا . ایناں
ذات پت دی نئی ایناں انفاطوح کہتی آے .

بلو لوں سمجھاوے آیاں میناں تے بھرھیاں
تھدے بلو سا ڈاکنہ تھدے بلو راہیاں
اے نیاں اولاد تہن لوں توں کیوں رہتاں لایاں
پیرا سا کوں سید سڈے دورخ حلے سزا میناں

ب - عشق دے ظلم

بلو شاہ دے مطلق حدوں
انساں معاشرے دے مفسر سو دے روپا ت دے منافی
کوئی کم کردا آے تے سارا جگ اوس دے خلاف
لوہ پھو جاتا آے . بلو شاہ دا اظہار عشق لوکاں
لوں دین دے خلاف لگاتے ایناں مین بلو شاہ
تے کامریوں دا فتوہ لادتا . اس دا جواب بلو شاہ
ایچ دیندے مین

عاشق ہو لوں رب دا ہوئی والیست لاکھ
تینوں کاںز کامر آکھ دے توں آہو آہو آکھ

ج - معاشرے دے ظلم

بلو شاہ مین معاشرے
اے ظنر کردے پھوڑے اظہا آے .

لکھا ہے شرع نہ ہے
سلفہ دی نہیں مگر سو
سو نہ نہ انا الحق گو
حاضر ہوسوی ڈوے گا وہیں گا
پیار اسمبل کے پیریں لا
بچھوں بچھتا وہیں گا

ح - شرع سے عشق

لکھشاہ میں اس حقیقت کو
بے باک انداز میں بیان کرتا ہے کہ شرع سے عشق
وہج کی فرق ہے

شرع کے چل چل پاس ملاں دے سکھنے کے لب ادا ہوں
عشق کے اکشوف سے اکتف لکھ سے کتاباں ہوں

ح - عالم بے عمل دی ہے دنیا

لکھشاہ میں اس حقیقت کو ظاہر
انداز میں بیان کرتا ہے کہ صرف کتاباں پڑھنا
میں ایسا نہیں ہے سمجھنا سمجھنا ناں ای علم
حاصل ہونا ہے

علموں میں کریں اوہ یار

اکو الف پیرے درد کلا

پڑھ پڑھ لکھ لکھ لالوں ڈیر
ڈیر لکھا رہا چو فر
گروہ جانن وچ افسر
چو چھو راہ تے خبر نہ سراز
علموں میں کریں اوہ یار

ح - دنیاوی بے ثباتی دی یاد

بلکہ شاہ نے دنیاوی بے ثباتی دی
حقیقت ایساں الفاظ و روح بیان کیتی اے۔

اک روز جہانوں جانا اے
جاقرے روح سما نا اے
نیرا گوشت کپڑاں کھانا اے
کرہیت مرگ و سار سنی
اک ڈھاگ گھڑاے بار بسنی
اے رون، تیرے درکار بسنی

د - مخلوق خداوی حقیقت

بلکہ شاہ نے اللہ نون رازی نون
دی مت ایساں شعران و روح دتی اے

مسید ڈھا دے بندہ ڈھا دے
اک بندے دادل نے ڈھاوین، رب دلال و صاب و سدا اے

ڈ - سلی ناں نون حقیقت نون جگاون دی کوشش

بلکہ شاہ نے سدا نون دے زوال
نون پیکھوے بلکہ پیاں ایساں نون ایسے شہرے
ذریعے دنیاوی حقیقت بھی نون دی کوشش کیتی
اے

نت کرنا ایسے استغفار
کپی توب ہے اے یار

سالوں کے لوہے سے
وادیوں کی تون بانی لائی
سلمانیا رکھوں آئی
اپنے بترے کردار

۱۔ خاندانی قتل و انزال

طلحہ بلوچ شاہ میں ہمارے
کی گھردی خاندانی قتل و انزال کی حقیقت انہیں الفاظ
صبح پیار کیتی ہے

اللہ بیور فدا نہ آئے

اپنا روح التناق نہ مائی انتہا کیا چاہے کیا تائے
بیوتہاں التناق نہ مائی تنصیاں نال نہ تائے

۲۔ منافقت تون کنارہ کشی

بلوچ شاہ سے دنیا کے منافقت
بھرے روئے تون ہر طاقت کرن تون بجا ڈاوس تون
دور جان تون بترے سمجھا ہے

بلوچ شاہ چیل ادکھ چیلے

تھتے سناہ بیوں انے
نہ کوئی سناہی ذات پچوانے
نہ کوئی سناہوں منے

3۔ مکی گل

بلوچ شاہ میں اپنی بے باک

تے نڈر بنا مری دے ذریعے دنیا دی ساریاں
کڑوی کیلی حققیان عوام دے مسابن ہے آن
دا اوکھا اینہ سننا کیتا اے . معاشرے دا نظم وی
اینار تون ایس کم تون پس دوک سکا .

بول مٹی دیا باویا توں ک سبق ملدا اے

جواب

لقارف

بول مٹی دیا باویا سیاو حیدر دے
ریڈیاں ڈراماں دا چھوہ آئے۔ اپناں ڈراماں
دے ذریعے سیاو حیدر نیوراں میں، ماشرے
دیاں حقیقتاں توں سننے والاں دے سامنے لاوے
دی کوٹیش لپی اے۔ بول مٹی دیا باویا دے
ذریعے مندرجہ ذیل سبق ملدے ہیں

بول مٹی دیا باویا توں ملن والے سبق

1- دنیا داری دی ننڈیا

سیاو حیدر نیوراں
اپنے ٹڈا وے 'سچ دا پانڈرا' دے وچ سرخوش
دے کردار دے ذریعے دنیا داری دی ننڈیا
کر دے ہیں۔ جیوں دل وچ دھمالے پوند اے
تے سرخوش دولت جمع کرن تے لگ جاندا اے
سیاو حیدر نیوراں اسدے ضمیر توں اسدے سامنے
آئے اسدی اصلاح کر دے ہیں۔ اپنا مضمون
سلطان باہو دی سٹاخری وچ لکھیا اے

ادھی لہنت، دنیا داری

ساری دنیا داری

راہ صواب دے چرچا لئی

لین غنڈ دیاں ماراں

2- روحانیت دی اہمیت

سیاو حیدر نیوراں

نے رومی تے سہیاد دے کرداراں دے ذریعے
 روحانیت دی آیت اتے زور دتا اے۔ لول
 مٹی دیا باو باوح رومی ناجی دے دل دیاں
 گلان آس گوں سن سکدا اے جے اوسرا دل
 مال تے دولت گوں پاک بیوندا اے۔ جبکہ
 سہیاد زوں اوسری روحانیت لکھی دے
 چنگل گوں بچا لندی اے۔ لیکن روحانیت
 دے حصول لئی ضروری اے کہ بندے داخل دنیاوی
 لالچ گوں پاک بیوے۔ تاں ای باب اسدے دل
 فرح و مس سکدا اے جے اس لول روحانیت بل
 سکدی اے۔ بقول سلطان باہو

دل دریا سمندروں ڈونگے
 کوں دلاں دی جانے ہو
 وچے پھیرے وچے پیرے
 وچے وچ گہانے ہو
 چودہ طبقے دے دے اندر
 تنبو وانگوں جائے ہو
 دل دا گھر کم بیوے باہو
 سوای رب پہچانے ہو

3 - نفسیاتی سائٹل تے الجھناں

حیدر خاں نے منو
 دے کرداراں واپس نفسیاتی سائٹل تے الجھناں
 اتے جانن پایا اے۔ ناجی دے دل دی گلا کوئی سمجھ
 نیں سکدا تے اس نے مٹی دے باوے لول ایناراز دار
 بنالیا۔ منوجی گوں رومی دی محبت نیں حاصل
 ہوئی تے ایناں نیں اوس لول عاشقی دی شکل وچ

حلاوت و سیاہی پیا لے . الیں طرح سجاد حیدر انہاں
نے اپنے ڈنیاں دے ذریعے معاشرے و سچ پھر دے
لوکاں دے لشیاتی سائل اے چائنہ سٹارے

4 - برائی دا انجام

سجاد حیدر پوراں میں را آدم
خان نے سرس دے کرداراں را پین سالوں اے
سبق دتا اے کہ بھلوں کوئی کتنا ای ظالم یا
طاقت ور پیوے ، آخر کار برائی دا انجام برائی
تبعتر اے . ایہ دونوں کردار قید پیو جان دے میں
تے اچھائی دی جیت پیو جاری اے .

5 - سچت تے حوصلے دا درس

سجاد حیدر پوراں میں
سچیاں تے سلگنی دے کرداراں دے ذریعے ظلم
دا سچت تے حوصلے نال مقابلہ کرن دا سبق
دتا اے . جیوں انسان ظلم دے آکوں حوصلے
نہ چارے تے جیت او سیدی پونزی اے . سچیاں
تے سلگنی دی سچت دی و کتوں سرس اپنے
مقام و سچ ناکام پیو تے قید پیو گیا . فقیر محمد فقیر
نوب اکھلیا اے

کیوں ڈرنا این دیکھ لے ایوں جھارے جھلڑ گھان دے
ہے نہ طوفاناں دے پھیں دل دے جہاں تے ظلم دے

6- غریبان دا استھمال

سجاد حیدر دے ڈاراں
وچ غریب لوکاں تے سیوں وائے ظلم را ذکر وی دلدا ایے۔
منجرہ ڈلا مے وچ دشنامی دے کردار تے پاسا ذکر
دے کردار ایسے را آدم خان دے ظلم را ذکر ملدا
اے۔ ایساں کرداروں دے ذریعے سجاد حیدر ساڈے
عیا سترے دکن اس حقیقت تے جانن مے سترے
میں کہ غریب دا مال تے غریب کدی وی محفوظ نہیں

7- شہری لوکاں دی بے حسی

سجاد حیدر نے سچے اقبال تے سیدم
جی دے کرداروں را سیدم ٹھا مے یوں مٹی دیا بویا وچ
شہری لوکاں دی بے حسی اتے جانن ڈالا اے۔
اس وجہ توں ایساں لوں ناچے دے دل دیاں
گلاں سچے مے کنڈیاں۔ روف شیخ دے مطابق

بے حسی بے حسیتی حیرت خوف بھرم دے گلن دا
اپدہ اتوں دے سچے مہوئی سوخاتاں نہ شہریاں

8- مزدور طبقہ دا استھمال

سجاد حیدر مین سچے اقبال تے
سرخوش دے کرداروں را سیدم، مزدور طبقے تے سیوں
وائے ظلم دا ذکر لیتا اے۔ ایساں دے ایسے گلے
وچوں کارل ساکس دے مادیت دے فلسفے دی
فوشیوا آئی اے۔ روف شیخ پوراں ایسے گلے لوں اس طرح

شیری شکل ویا آکھیا اے .

اچیاں اچیاں کندھاں دق لئی سونجی روٹناں
میرے رب کی ونڈھی دھپ وی میرے کول نہ آئی

۹۔ عفودد نردا، درس

سجاد حیدر میں ڈڈا مے پخیرہ
راہیں مائی میراں دے کردا دے ذر لے عفودد نردا
داسک دتا اے . را اک خان نے مائی میراں دا
پتر نابق قتل کردا سی ایس لور باوجود وی
مائی میراں اس لورن چوری دے کر آئی سی . بقول
خواجہ فرید گنج شکر

فریدا جے تن مارن مکیاں تئیاں زبیراں گم
اپنے مگو جائے میر تئیاں دے ہم

مکدی گل

سجاد حیدر دے ڈڈا مے ساڈے
عما شہرے دی حقیقتاں لور ساڈے ساڈے
لے آوندے میں . ایناں دے ڈڈاں دی خاصیت
اے کہ بندہ ایناں لور جیتنا غور نال پڑھے
اوہ اتنے ای سہی آموڈتھایت پیوندے میں .